

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
"07" yanvar 2026-cı il

Fənn sillabusu

İxtisasın şifri və adı: 7007001 - Aqraromluq.

İxtisaslaşma: Kənd təsərrüfatı bitkilərinin seleksiyası və toxumçuluğu

Fakültə: "Aqrar və mühəndislik"

Kafedra: "Aqrar elmlər"

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: "Ekoloji kənd təsərrüfatı (Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 12.04.2018-ci il F-249 sayılı əmri ilə qrif verilmişdir).

Fənn proqramı:

Kodu: MUMF - 03

Tədris ili: I (2025/2026)

Semestr: II

Tədris yükü: Cəmi: 150 saat. Auditoriya saati 30 (15 saat müh., 15 seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 5

II.Müəllim haqqında məlumat: Coğ.ü.f.d. Heydərova Aynur Vəliağa qızı

Məsləhət günləri və saati: IV gün saat

E-mail ünvanı: heyderova_1974@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küçəsi, 170 A

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat :

1.Babayev A.H. «Ekoloji kənd təsərrüfatının əsasları». Bakı, 2011.

2.Hüseynov Ş.M. «Azərbaycanda üzvi kənd təsərrüfatı».

3.Azərbaycan Respublikasının Qanunu: «Ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı haqqında».

Əlavə ədəbiyyat:

4.IFOAM Organics International – Norms for Organic Production and Processing.

5.Kristiansen, P. «Organic Agriculture: A Global Perspective».

6.Lampkin, N. «Organic Farming». (Bu sahədə ən çox istinad edilən fundamental əsərlərdən biri).

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib deyil.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Ekoloji kənd təsərrüfatı – torpağın, ekosistemin və insanların sağlamlığını dəstəkləyən bir istehsal sistemidir. Ekoloji kənd təsərrüfatının əsas məqsədi-ətraf mühiti qorumaq naminə ənənələri, yenilikləri və elmi bir arada birləşdirməklə ədalətli münasibətlər və həyat tərzinin keyfiyyətinin yüksəldilməsidir. Bu məqsədə nail olmaq üçün torpaqların münbitliyinin yüksəldilməsi və qorunması ardıcıl şəkildə həyata keçirilərək və landşaftın təbii imkanları bir sistem kimi qiymətləndirilərək ətraf mühitin və kənd təsərrüfatının bütün sferalarında keyfiyyət göstəriciləri daima yaxşılaşdırılır. Ekoloji təsərrüfatçılıq kənd təsərrüfatında alternativ bir sistem kimi növbəli əkin sisteminin tətbiqi yolu ilə torpaq münbitliyinin yüksəldilməsinə, bitkilərin xəstəliklərinə və zərərvericilərinə qarşı mübarizədə qeyri-kimyəvi üsulların tətbiqinə və məhsul artımı üçün tətbiq olunan gübrələrin, herbisidlərin, boy stimulyatorlarının, yemə əlavə olunan qarışıqların azaldılması prinsiplərinə əsaslanır.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları

nəzərə alınmaqla müyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir:20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cu il tarixli qərarına uyğun olaraq meyarları nəzərə alınır.İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal – tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal – tələbə keçirilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açmağa bilir;
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal – tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmamazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1 – 2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17 – dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91 – 100	əla	A
2.	81 – 90	çox yaxşı	B
3.	71 – 80	Yaxşı	C
4.	61 – 70	Kafi	D
5.	51 – 60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri – kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 15 saat, seminar 15 saat. Cəmi: 30 saat.

№	Mühazirə	Mühazirə	Seminar	Tarix
	I kollektiv mövzuları			
1.	Mövzu 1. Giriş. Ekoloji kənd təsərrüfatının fəlsəfəsi və prinsipləri Plan: 1. Ekoloji kənd təsərrüfatının fəlsəfəsi və prinsipləri 2. Təbiətdən istifadənin ümumi əsasları 3. Təbiətə sistemli yanaşma və biosfer haqqında təlim 4. Kənd təsərrüfatı ekosistemləri Mənbə: [1;2;3;5]	2	2	

2.	Mövzu 2. Ekoloji təsərrüfatçılıq şəraitində torpaq istifadəçiliyinin elmi prinsipləri Plan: 1. Torpağın bioloji aktivliyi 2. Torpağın xassələrinin ekoloji və praktiki əhəmiyyəti. 3. Torpaq münbitliyinin ekoloji əsasları 4. Torpağın becərilməsi Mənbə: [1;2;3;4]	2	2	
3.	Mövzu 3. Bitki mühafizəsində ekoloji metodlar Plan: 1. Pesticidlərin alternativləri 2. Bioloji mübarizə, faydalı həşəratlar və bitki mənşəli preparatlar. Mənbə: [2;3;5;6]	2	2	
4.	Mövzu 4. Ekoloji əkinçiliyin elmi əsasları və aqrobiomüxtəliflik Plan: 1. Növbəli əkin və aqrobiomüxtəliflik 2. Yaşıl gübrələr (sideratlar), kompost hazırlanması texnologiyaları 3. Ekoloji tərəvəzçilikdə qarışıq əkinlər və aqrotexnikası 4. Ekoloji balansın qorunması. Mənbə: [2;3;4;6]	2	2	
II kollektivium mövzuları				
5.	Mövzu 5. Ekoloji əkinçilikdə landşaft dizaynı. Plan: 1. Qaldırılmış (konteyner tipli) ləkələr 2. Təbii enerji mənbələrindən səmərəli istifadə 3. Elementlərin yerləşdirilməsi Mənbə: [3;4;5]	2	2	
6.	Mövzu 6. Ekoloji heyvandarlığın elmi əsasları Plan: 1. Ekoloji heyvandarlıq haqqında anlayış 2. Ekoloji təsərrüfatda yemçilik 3. Heyvan xəstəlikləri və ekofermada baytarlıq təbabəti 4. Baytarlıqda dərman bitkilərinin tətbiqi Mənbə: [3;4;5]	2	2	
7.	Mövzu 7. Ekoloji təmiz məhsul istehsalının inspeksiyası və sertifikatlaşdırılması Plan: 1. Sertifikatlaşdırma və Standartlaşdırma 2. Ekoloji kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı, emalı, saxlanması, qablaşdırılması və ticarətinə nəzarət 3. Beynəlxalq (IFOAM, EU Organic) və yerli sertifikatlaşdırma qaydaları 4. «Keçid dövrü» anlayışı. Mənbə: [1;3;4;5]	2	2	
8.	Mövzu 8. Ekoloji marketing və Qida təhlükəsizliyi Plan: 1. Ekoloji marketing və Qida təhlükəsizliyi 2. Üzvi məhsulların bazarı, loqotiplər, 3. İzlənilə bilənlik və davamlı qida sistemləri. Mənbə: [1;2;3;4;5]	1	1	
Cəmi:		15 saat	15 saat	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

- Tələbə aşağıdakıları bilməli və bacarmalıdır:
- Ekoloji kənd təsərrüfatı fənninin əsas fəlsəfi, ekoloji və siyasi prinsiplərini;
  - Bitkilərin mühafizə edilməsində ekoloji və alternativ metodları;
  - Ekoloji kənd təsərrüfatında qida təhlükəsizliyinin təmin edilməsini.

XII.Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimatlar və müzakirələr;
- müstəqil iş,araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş)
- problemlərə əsaslanan tədris;
- sahə işləri;
- qrup qiymətləndirməsi;
- ekspert metodu;

XIII. Fənnin təlim nəticələri (FTN):

- Ekoloji kənd təsərrüfatı fənninin kənd təsərrüfatı bitkilərinin məhsuldarlığının artırılmasında əsas rolunu öyrənir;
- Torpaqların bioloji aktivliyini artırmaq üçün müxtəlif gübrələrin istifadəsi və hazırlanmasını həyata keçirir;
- Bitkilərin mühafizəsi üsullarını yerinə yetirməyi bacarır.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikirləri:

XV. Kollektiv sualları

I kollektivium

1. Üzvi kənd təsərrüfatının 4 əsas prinsipi
2. Kənd təsərrüfatı ekosistemləri.
3. Torpaq münbitliyinin ekoloji əsasları və bioloji aktivliyi
4. Torpağın xassələrinin ekoloji və praktiki əhəmiyyəti
5. Torpağın becərilməsi
6. Pestisidlərin alternativləri .Yaşıl gübrələr (sideratlar)
7. Növbəli əkin və aqrobiomüxtəliflik
8. Bioloji mübarizə, faydalı həşəratlar və bitki mənşəli preparatlar
9. Ekoloji tərəvəzçilikdə qarışıq əkinlər və aqrotexnikası
- 10.Ekoloji balansın qorunması

II kollektivium

1. Qaldırılmış (konteyner tipli) ləklər
2. Ekoloji heyvandarlıq
3. Ekoloji təsərrüfatda yemçilik
4. Heyvan xəstəlikləri və ekofermada baytarlıq təbabəti
5. Baytarlıqda dərman bitkilərinin tətbiqi
6. Sertifikatlaşdırma və Standartlaşdırma
7. Ekoloji kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı
8. Kənd təsərrüfatı məhsullarının saxlanması, qablaşdırılması və ticarətinə nəzarət
9. Beynəlxalq (IFOAM, EU Organic) və yerli sertifikatlaşdırma qaydaları
- 10.«Keçid dövrü» anlayışı .Ekoloji marketing və Qida təhlükəsizliyi

XVI Fənn üzrə imtahan sualları

1. Ekoloji kənd təsərrüfatının fəlsəfəsi və prinsipləri
2. Üzvi kənd təsərrüfatının 4 əsas prinsipi

3. Torpağın bioloji aktivliyi
4. Yaşıl gübrələr (sideratlar)
5. Kompost hazırlanması texnologiyaları.
6. Torpaq münbitliyinin ekoloji əsasları
7. Kənd təsərrüfatı ekosistemləri.
8. Təbiətdən istifadənin ümumi əsasları
9. Pestisidlərin alternativləri
10. Bioloji mübarizə, faydalı həşəratlar
11. Bitki mənşəli preparatlar
12. Növbəli əkin
13. Aqrobiomüxtəliflik
14. Beynəlxalq (IFOAM, EU Organic) və yerli sertifikatlaşdırma qaydaları
15. Qaldırılmış (konteyner tipli) ləklər
16. Təbii enerji mənbələrindən səmərəli istifadə
17. Elementlərin yerləşdirilməsi
18. Ekoloji heyvandarlıq
19. Ekoloji təsərrüfatda yemçilik
20. Heyvan xəstəlikləri və ekofermada baytarlıq təbabəti
21. Sertifikatlaşdırma
22. Ekoloji kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı
23. Kənd təsərrüfatı məhsullarının saxlanması, qablaşdırılması və ticarətinə nəzarət
24. «Keçid dövrü» anlayışı
25. Ekoloji marketinq
26. Qida təhlükəsizliyi
27. Üzvi məhsulların bazarı, loqotiplər,
28. Mövcud potensial, qanunvericilik
29. Polikulturalar, allelopatiya (bitkilərin bir-birinə təsiri)
30. Ekoloji balansın qorunması
31. İzlənilə bilənlik və davamlı qida sistemləri
32. Standartlaşdırma
33. Torpağın xassələrinin ekoloji və praktiki əhəmiyyəti
34. Torpağın becərilməsi
35. Ekoloji tərəvəzçilikdə qarışıq əkinlər

“Ekoloji kənd təsərrüfatı” fənninin sillabusu 7007001 – “Aqraromluq” ixtisası “Kənd təsərrüfatı bitkilərinin seleksiyası və toxumçuluğu” ixtisaslaşmasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Aqrar elmlər” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir. (“07” yanvar 2026-cı il, protokol № 05)

Fənn müəllimi:

dos. A.V. Heydərova

Kafedra müdiri:

dos. İ.C. Kərimov